

המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא קז.

עין משפט
נר מצוה

בז א ב מ"י פ"ח מהל'
שכירות הלכה ט סמג
עשין פט טוש"ע ח"מ סי'
שכר:
בז ג ד ה מ"י פ"ו מהל'
מזילה ואפדנה הלכה ד
סמג עשין עג טוש"ע ח"מ
סי' רעג פט"ק ז:
בז ו מ"י פ"ד מהל'
שכנים הלכה ט סמג
עשין פב טוש"ע ח"מ סי'
קסו פט"ק ז וסי' קנה
סמג כט:
ז ו טוש"ע ח"מ סי' עג
פט"ק ה:]

לענין רש"י

קריש"יין [קריש"יין].
שחלים.

מוסף רש"י

אסור לו לאדם שיעמוד
על שדה חבירו כו'.
שלא יחזיקו ענין רעה (ב"ב)
ב. שלא תמצא אשתך
ספק גרה בשעת ביאתך
מן הדרך. בשעה שלום
בא מן הדרך קשה לו
כשימצא את אשתו ספק
גדה יומר מנדה ודאית,
שעל ספק הוא מילר וילרו
תקפו ואומר טהורה היא
ועל תס אמי מנע (טעמיהו)
(קד). שיהיו צאצאי מעריך
במותר. בתורה ולעשר
וכבוד (תענית א).

האי מאן דבעי דתתבור [ארעיה]. פי' כקונט' שמקלקל שדה וקשה
לדלרנה כך הוא רגילות של עובדי אלמה שזרעים שדה
חטין ושנה שטורין וכשזרעין אותה ז' שנים חטין לרופין או שטורין
מתקלקלת וכן נמי משמע בשיליה חוקת הבתים (ב"ב דף ק"ו):

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מיקל אמר אביי טעמא דרבין שמעון כדמר
דאמר מר האי מאן דניחא ליה דתתבור
ארעיה ליזרעה שתא חמי ושתא שערי שתא
שתי ושתא ערב ולא אמרן אלא דלא כריב
ותני אבל כריב ותני לית לן בה: תבואה
לא יזרעה קטנית [וכו']^א: מתני ליה רב
יהודה לרבין ^א תבואה יזרעה קטנית א"ל
והא אנן תנן תבואה לא יזרעה קטנית א"ל
לא קשיא ^ב - הא לן והא לן להו א"ל רב
יהודה לרבין בר ר"ג רבין אחי יהני תחלי
דבי כיתנא אין בהן משום גזל יעומדות
על גבולין יש בהן משום גזל הוואם הוקשו
לזרע אפילו דבי כיתנא נמי יש בהם משום
גזל מ"ט מאי דאפסיד אפסיד א"ל רב יהודה
לרבין בר ר"ג רבין אחי הני דילי דילך
ודילך דילי ^א נהוג בני מצרא אילן הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן דאיתמר
אילן העומד על המיצר אמר רב הנוטה
לכאן לכאן והנוטה לכאן לכאן ושמואל
אמר וחולקין מיתבי אילן העומד על המיצר
יחלקו תיובתא דרב ^א תרנמא שמואל אליבא
דרב בממלא כל המיצר כולו אי הכי מאי
למימרא לא צריכא דתלי טוניה לחד גיסא
ואכתבי מאי למימרא מהו דתימא ^א דא"ל
פלוג הכי קמ"ל דאמר ליה מאי חזית
דפלות הכי פלוג הכי א"ל רב יהודה לרבין
בר ר"ג רבין אחי לא תזבין ארעא דסמיכא
למחא ^א דא"ר ^א אבהו אמר רב הונא אמר
רב יאסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו
בשעה שעומדת במקומיה איני והא
אשכחניהו רבי אבא לתלמידיה דרב אמר
להו מאי אמר רב בהני קראי ^א ברוך אתה
בעיר וברוך אתה בשדה ^א ברוך אתה בבואך
וברוך אתה בצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב
ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבהב"ג
ברוך אתה בשדה שיהו נכסיד קרובים לעיר
ברוך אתה בבואך ^א שלא תמצא אשתך ספק
גדה בשעת ביאתך מן הדרך ברוך אתה
בצאתך ^א שיהיו צאצאי מעריך כמותך ואמר להו
ר' יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר
שיהא בית הכסא סמוך לשולחנך אבל
בהב"ג לא ^א ורבי יוחנן למעמיה דאמר ^א שבר
פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסיד
משולשין שליש בתבואה שליש בזיתים
ושליש בגפנים ברוך אתה בבואך וברוך
אתה בצאתך שתהא יציאתך מן העולם
כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא
חטא אף יציאתך מן העולם בלא חטא
לא

כר"ש דאמר כל שכול עליון לפשוט ידו וליטול הרי אלו שלו והיינו
כר"מ והשאר מסתמא הפקיר לתחתון ונראה דאפי' לרב דלית
ליה הכא שדי נופו בטר עיקרו סובר שפיר כר"מ דכיון דהתם
כל השרשים כולן בשל עליון דין הוא למימר שדי נופו בטר
עיקרו כדאמר נמי רבי יוחנן בשיליה לא יחפור ושמואל דאמר
הכא חולקין יכול לסבור התם כרבי יהודה דלא אמר שדי נופו
בטר עיקרו משום דרגילות למלאות גינתו עפר ולהשוותו אל
על המיזר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן מוח' לרובח המיזר:

תשעין

מיקל. אע"ג דמשני לא סבר דמקפיד איניש מידי דלא חסר זה:
דאמר מר. רבה בר נחמני רביה דאבי דרבה גידלו צדימו:
דפסזור. שמעשה צורה שלא ילמחו וזרעוניה: לזרע [שפאל]
חטין וכו'. ה"ג פסק עמו חטין שמא הוא זרעה חטין בשנה

שעברה ואם יזרעה זה שטורין
נמא זה מקלקלה: דלא כריב וסני.
חשה לאחר קנינה ושינה בשעת
הזרע: מסני לה רב יוסדס לרבי.
בממני' תבואה יזרעה קטנית: הא
לן והא לפו. ממני' בא"י קאי שהיא
מקום הרים ואיכא למיחש לכחשא
לזרעא און השתא צבצל קיימין
שהיא מנולה וטבועה בצנעי המים
ולאיכא למיחש לכחשא לזרעא הלכך
משנה בכל מקום שירעה מקטנית
לתבואה ומתבואה לקטנית ור"ש
אוסר כדאמרן: פתלי דבי כיסנא.
שחלים שקורין קריש"יין הגדילים בין
הפשתן: אין צהן משום גזל לכל
הנא ועוקרן לפי שהוא משבית את
הצנעים שמפסידים פשתן יותר על
דמיה: ואם עומדת על גבול הערוגה
שחין עומדין בתוכה: יש צהן משום
גזל דלא מפסדי: הוקשו לזרע.
אותן שחלים שעמדו בפשתן ימים
רבים עד שנגמר גידוליהן שוב אין
עוקרמן מועלת לפשתן ויש צהן
משום גזל: דילי דילך דילך דילי. יש
באילנותי שהפירות שלן ובאילנותיך
שהפירות שלי ששדומתו זו לזו
סמוכות והממרים גבוהים ואילנות
נטועין צהן יש מהן נטועין בשלי
ששרשיהן כפפו ונטו כולן לתוך שדך
ויונקין משלך ויש בשלך שנטעין לתוך
שלי ויונקים מאלי: ונהגו בני
מצרא וכו' נוטה לכאן לכאן. נטעין
שרשין לשדה זו הפירות שלו: בממלא
כל המלא. שנטעין שרשין לכאן ולכאן:
דלי טוניה. משא פירותיו וענפיו
נוטה לזד האחד: פלוג הכי. טול
אתה חזיו שאלך ואני חזיו שאלך:
פלוג הכי. לעבר רוחצ השדה חלוק
האילן אם עומדת השדה מזרח
ומערב יחלוק אותו האילן צפון
ודרום: לא תזנו. לא תקנה שדה
הסמוכה לעיר שער עין אדם שולטת
זה תמיד: אסור לאדם כו'. שלא
יפסידנה צעין הרע: קרובין לעיר.
שלא יהא טורח להכניס פירות: ספק
גדה. וכו' ודאי: אמר לפו. ר'
אבא רבי יוחנן לא אמר הכי:
סמוך לשולחנך. כלומר סמוך לציתך
שלא תצטרך להרחיק בשדות. והאי
דנקט שולחנך שמוכל לצדוק ענפך
לפני אכילה ולאחר אכילה כדאמר
בשבת (דף מא). כדתינא הנלךך
לנקביו ואוכל דומה לתנור שהסיקוהו
על גבי אפרו ואחר אכילה שהמאכל
דוחק ומוציא את המעוכל ואם יהא
צריך להרחיק פדמים שהעמוד
חוזר ובה ליד הדקוקן. אכל צית

הכנסת סמוך לציתו לר' יוחנן לאו מעלייתא היא: ר' יוחנן לטעמיה.
דאמר במסכת סוטה (דף כג). שבר פסיעות יש דאמר למדנו
יראת חטא מבתולה וקיצול שבר מאלמנה שאמרה לו ולא שבר
פסיעות יש אם יש בית הכנסת בשכונתי ואני צאה לצית מדרשך
להתפלל: משולשין. שיש שנה שלוקה בצנפים וצנפים ואין
לוקה בתבואה ויש שנה שלוקה צו ולא צו ותהי לו פליטה:
לא

גינת חבירו ועוד דאין כלל מן הנוף ברשות העליון אלא מיד שנתה חוק הארץ הוא ברשות התחתון אבל בשמעתין רוב הנוף
על המיזר רק מעט מן הענפים נוטים לכאן ולכאן מוח' לרובח המיזר:

(א) וברכות ה: וש"נ.
(ב) שבת נב: וש"נ.
(ג) נעיל א: ז: ד' ב"ב ב:
(ד) ע"ש, ה' ס"א רבי אבא וכן
אמא ב"ב ב: ז: (ו) וברכות
נה: סנהדרין ק"ג.
(ז) [מענית א: ז: (ח) (ט) (סוטה
כג).]

תורה אור השלם

1 ברוך אתה בעיר וברוך
אתה בשדה:
דברים כג
2 ברוך אתה בבואך
וברוך אתה בצאתך:
דברים כג ו

הגהות הב"ח

(א) גמ' ודילך דילי ונהוג:
(ב) שם ר' יוחנן לטעמיה
כ"ל ואת ר' נחמק:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תבואה יזרעה
כו'. ר"ב ור"ף גרים
תבואה לא יזרעה כו' (מתן)
תבואה יזרעה קטנית א"ל
ל"ק הא כו' ממני' בא"י
בריימא צבצל: